

Политичка партија ЛЕВИЦА
ул. „Мирослав Крлежа“ бр. 20-1/12; општина Центар – 1000 Скопје
Трансакциска с-ка: 300000004515386 – Комерцијална банка
ЕДБ: 4044016512070 | ЕМБС: 7108192
www.levica.mk | contact@levica.mk | тел. 075/885-645

И Т Н О – ВРЕМЕНА МЕРКА!

Д О: УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА С. МАКЕДОНИЈА

ул. „Кеј Димитар Влахов“ бр. 19 – 1000 Скопје, Р. Македонија
тел.–факс: 02/3119-355 | www.ustavensud.mk | mail@ustavensud.mk

П О Д Н О С И Т Е Л: Политичка партија ЛЕВИЦА

ул. „Мирослав Крлежа“ бр. 20/1-12 – о. Центар, 1000 Скопје
ЕМБС: 7108192 | ЕДБ: 4044016512070
Трансакциска с-ка: 300000004515386 – Комерцијална банка
www.levica.mk | contact@levica.mk | тел. 075/885-645

И Н И Ц И Ј А Т И В А

ПРЕТСТАВКА ЗА ПОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА

ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА УСТАВНОСТА И ЗАКОНИТОСТА НА ПОДЗАКОНСКИ ПРАВЕН АКТ

I

Целта на оваа иницијатива за конституциона, јудициелна, нормативна, репресивна и апостериорна контрола in abstracto, е поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Измената на упатството за важечки и неважечки гласачки ливчиња бр. 08-3154/1** (од 26 октомври 2021 год.) – како подзаконски правен акт, донесен од **Државната изборна комисија, во целина**.

II

Оваа иницијатива за оцена на уставноста и законитоста на овој спорен пропис ја поднесуваме, согласно член 24, став 1; чл. 108; чл. 110, ст. 1, ал. 1 и чл. 112, ст. 1 од **Уставот на Република Македонија** (1991); како и чл. 12 од **Деловникот на Уставниот суд на РМ** (1992).

III

Во склоп на оваа Иницијатива, поради итноста и сериозноста на ова правно прашање, паралелно и симултано истакнуваме и посебно **барање за изрекување времена мерка** (по чл. 27 од **Деловникот**) – поради тоа што со спроведувањето во пракса на побиваниот акт, односно со неговото ефективно извршување во пракса, секојдневно се предизвикуваат тешко отстранливи и штетни последици по

слободните непосредни и демократски избори, врз основните граѓански и политички слободи и права гарантирани со Уставот, како и опасни правни последици по правната сигурност на граѓаните! Поради ова, неодложно бараме – во текот на траењето на постапката, а до донесувањето конечна одлука по предметов – Судот да донесе привремено *решение за запирање на извршувањето на акти или дејствија* преземени врз основа на оспорениов подзаконски правен акт.

IV

Бараме комплетно **поништување**, т.е. **целосна касација** со ретроактивно дејство (лат. *ex tunc* = „оттогаш“) или **укинување** со дејство *ex nunc* („отсега“ за во иднина) на побиваниот правен акт **во целина** – по Ваша проценка и со Ваша **конечна и мериторна одлука** – од причини што, основано, сметаме дека постојат неотстранливи **формално-правни и материјално-правни причини** за неговата ништовност/рушливост, кои се во директна спротивност со Уставот на РМ и Изборниот законик, а кои детално ќе ги објасниме во образложението подолу.

V

Сметаме дека горенаведените норми од побиваниов акт се спротивни на следниве **уставни одредби**, стипулирани во нормативниот дел на *Уставот на РМ* (1991) – особено во Делот I: *Основни одредби*; во Делот II: *Основни слободи и права на човекот и граѓанинот* – оддел 3 „Гаранции на основните слободи и права“:

а) чл. 8, ст. 1, ал. 3 и 5 од УРМ:

Темелни вредности на уставниот поредок на Р. Македонија се:

т. 3: *влaдеењето на правото;*

т. 5: *Политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори.*

б) чл. 51 од УРМ:

Во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да го почитува Уставот и законите.

***

Исто така, сметаме дека горенаведените норми од оспорениот подзаконски акт се спротивни на следниве **законски одредби**, стипулирани во: *Изборниот законик* (Сл. весник на РМ бр. 40/2006 и 127/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 31/15, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 57/17, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19, 146/19,

42/20, 74/21, 215/21)– особено во Делот VII: *Спроведување на изборите, оддел 11.*
Начин на гласање:

а) чл. 109 од Изборниот законик:

- (1) *Гласањето се врши со едно гласачко ливче за секој вид на избори утврдени со овој законик.*
- (2) *Гласачкото ливче се откинува од кочанот на блокот по нумерички редослед, му се става печат на предната страна и потоа му се дава на избирачот.*
- (3) *На избирачот му се објаснува начинот на гласањето и му се овозможува да гласа.*
- (4) *Избирачот гласа истовремено кога се одржуваат два или повеќе видови на избори или референдумско изјаснување.*

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

Со оспорениот акт е извршено грубо прекршување т.е. само делумна примена на одредбите од ИЗ преку овозможување гласачко ливче кое не ги содржи формалните и материјални законски предуслови да може да се смета за важечко. Имено, во образложението на оспорениот акт, ДИК како основа за носењето на актот се повикува само на членовите 110 и 115 од ИЗ, без притоа да се осврне и на останатите релевантни одредби од ИЗ за конкретниов предмет. Одделите во ИЗ, „*Важечко гласачко ливче*“ и „*Начин на гласање*“ меѓусебно се поврзани нераскинливо т.е. едниот процес без другиот не може да постои, што значи нема да има во целост правилно спроведување на изборите ако сите составни делови (оддели) во процесот на спроведување на изборите не бидат кумулативно и надоградливо исполнети. Од тоа јасно произлегува дека составните делови (оддели) на процесот на спроведување на изборите, законодавецот ги определил како услов без кој не може (*conditio sine qua non*) да се спроведат целосни, фер, демократски и правнорелевантни избори.

Начинот на гласање е процес кој законодавецот го поделил на два суштински дела како *дел кој е обврска и грижа на изборниот орган* (Избирачкиот одбор) и *дел кој е обврска и должност на лицето кое гласа*, согласно чл. 109 и 110 од ИЗ. Па, така во делот кој е обврска на изборниот орган се предвидуваат услови кои мора да бидат запазени за да процесот на гласање може да продолжи понатака и се претпоставува дека законски предвидените процеси кои претходат на овој момент се исполнети и соодветно извршени (доставен изборен материјал, соодветен изборен материјал, определен состав на изборните органи итн.). Како услови кои се обврска на Избирачкиот одбор во начинот на гласање, законодавецот ги предвидел следните:

- Избирачкиот одбор на гласачот му дава едно гласачко ливче за секој вид на избори утврдени со ИЗ;

- Изборачкиот одбор, гласачкото ливче го откинува од кочанот на блокот по нумерички редослед, му става печат на предната страна и потоа му го дава на избирачот;

- Избирачкиот одбор на избирачот му го објаснува начинот на гласањето и му овозможува да гласа.

А како услов за избирачот во процесот на гласање, законодавецот предвидел:

- Избирачот гласањето да го врши на тој начин што го заокружува редниот број пред подносителот на листата, односно редниот број пред кандидатот за којшто се определил да гласа и гласачкото ливче преклопено го става во кутијата за гласање [член 110 од ИЗ].

Значи од ваквата законска определба апсолутно е јасно дека начинот на гласање не смее да продолжи и гласањето не може да биде валидно ако процесите кои му претходат и се обврска на инволвираните во процесот на спроведување на изборите и горенаведените услови на страна на изборниот орган не се извршат соодветно и последователно како што се во ИЗ определени. А доколку истите услови се соодветно и последователно исполнети, тогаш гласањето продолжува со делот кој е услов, обврска и право на избирачот за начинот на кој тој ќе ја изрази својата волја на гласачкото ливче.

Повикувањето на чл. 115 од ИЗ во образложението на оспорениот акт е несоодветно и претставува делумна примена на одредбите од ИЗ. Членот 115 од ИЗ го уредува делот на правнорелевантната волја изразена од избирачот, но притоа не го исклучува постоењето на формалните и материјални предуслови кои гласачкото ливче треба да ги исполни, бидејќи истите се веќе уредени и предвидени во ИЗ. За оспорениот акт легитимна е само волјата изразена од страна на избирачот на гласачкото ливче, со што се дозволува прескокнување и заобиколување на формалните и материјални услови кои претходат. Најгрубо, се овозможува изразената волја на обичен лист хартија да биде релевантна без разлика дали гласачкото ливче е дел од изборниот материјал т.е. дали ги исполнува стандардите за да е дел од изборниот материјал, дали истото содржи соодветен сериски број, дали истото е откинато од кочанот и дали на предната страна од истото Избирачкиот одбор ставил печат.

Конкретниов оспорен акт апсолутно го нарушува системот на **нормативна хиерархија** и овозможува заобиколување на предвидените уставни и законски норми, а со тоа е спротивен на член 51 од УРМ. На овој начин, непотребно и длабоко се подрива конзистентноста на уставниот поредок и согласноста на подзаконските акти со законите и со уставот, како и усогласеноста на нормативните текстови, кои треба да градат непротивречен правен систем во една функционална *правна држава*

(герм. *Rechtsstaat*). Ваквата подзаконска регулатива е нејасна, неприменлива во пракса и создава неконзистентност на правните прописи од ист и различен ранг.

Оттука, оваа конструкција на оспорениот подзаконски акт, неосновано и дрско го руши концептот на **владеењето на правото** (англ. *Rule of Law*), како темелна вредност на нашиот уставен поредок, а гарантиран во чл. 8 од Уставот. Ова, дотолку повеќе што, од досегашните одлуки и решенија на Уставниот суд на РМ, токму *правната сигурност* на граѓаните на РМ е дел од фундаменталното начело на владеење на правото, односно составен и нераскинлив дел кој е инкорпориран во овој авторитативен јавноправен стандард! Според едно постоечко начелно правно мислење (лат. *opinio iuris*) на Уставниот суд, токму „владеењето на правото подразбира доследна примена на законските прописи кои треба да се општи, точно одредени и недвосмислено формулирани правила“¹ – а не непрецизни, диспророрционални, малициозни или преекстензивни привилегирачки одредби со кои се саботира и се девастира правиот поредок.

* * *

Поради сè што е наведено претходно, сметаме дека овој антиконституционален подзаконски правен акт е **инкомпатибилен** со нашиот демократски уставен поредок, при што истиот треба што побрзо да биде касиран и веќе да не постои во нашиот правен систем, како еклатантно противуставен и незаконит.

*

НАПОМЕНА: Врз основа на досегашното лошо искуство при комуникацијата со Вашите стручни служби, како подносител, БАРАМЕ да бидеме перманентно, навремено и **писмено известени** за понатамошното постапување, како и за исходот од оваа наша Иницијатива – согласно чл. 13 и чл. 22, ст. 1-2 од Вашиот *Деловник за работа* (Сл. весник на РМ бр. 70/1992 и 202/19, 256/20).

Скопје

27.X.2021

Подносител:

ПП ЛЕВИЦА

Застапник по закон:

проф. д-р **Димитар Анасиев** –
Пратеник во Собранието на РМ

---

¹ Цит. сп. *Решение на Уставен суд на РМ – У. бр. 77/11 (6.VII.2011)*; т. 6, стр. 6.

Политичка партија ЛЕВИЦА
ул. „Мирослав Крлежа“ бр. 20-1/12; општина Центар – 1000 Скопје
Трансакциска с-ка: 300000004515386 – Комерцијална банка
ЕДБ: 4044016512070 | ЕМБС: 7108192
www.levica.mk | contact@levica.mk | тел. 075/885-645
